

NOSTALGIE?

Op een mooie zondag in 1970 had de pastoor van het dorp Lanaye, aan de voet van de Belgische Sint-Pietersberg het in zijn preek over Gods schepping. Dat zal hij misschien wel vaker gedaan hebben, maar op die uitgelezen zondag vertelde hij dat een heel mooi stuk van die schepping te bewonderen viel op de hellingen vlakbij het dorp. Hiermee is de Thier de Lanaye waarschijnlijk de enige, of toch minstens een van de weinige kalkgraslanden waarover ooit in de kerk geprekeet is.

Aanstichter van dit heil was Frans Blanckenborg. Hij verrichtte toen het veldwerk voor wat vijf jaar later zou leiden tot de belangrijke publicatie van Willems en Blanckenborg over de Kalkgraslandvegetaties van de Sint-Pietersberg ten zuiden van Maastricht, verschenen als Reeks XXV aflevering 1 in de Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap.

Zevenendertig jaar later, op 29 april in het warme voorjaar van 2007, was Frans weer op de Sint-Pietersberg, op vraag van mezelf en mijn Sint-Pietersberg-compagnon Willy Verbeke. De pastoor van Lanaye is er niet meer, anders hadden we hem ook uitgenodigd. De bedoeling was te peilen naar herinneringen aan de vegetaties van toen en het uitlokken van impressies bij de situatie van nu. En ze kwamen, zowel de herinneringen als de impressies.

De Thier à la Tombe was vroeger heel open. Dat is de helling nu weer, maar het is wel eens anders geweest, zo tussendoor. Volgehouden vrijwilligerswerk heeft ervoor gezorgd dat het landschap er nu zo ongeveer bij ligt als toen. Het grootste verschil, zegt Frans, is dat de Gevinde kortsteel teruggedrongen is. Dat was toen echt een probleem, het was zo'n beetje het Pijpenstrootje van de kalkgraslanden. Dikke pakken kortsteel-strooisel met daartussen hoge kruiden domineerden het beeld. Net zoals nu werd ook toen Betonie regelmatig gevonden en kwamen Zeegroene zegge en Bevertjes in bijna alle kalkgraslandopnamen voor. De akelei die vrolijk, maar tegelijk sereen staat te bloeien en waarvan we ons al jaren afvragen waar ze vandaan komt, stond er 37 jaar geleden ook al. Hetzelfde geldt voor de halfverwilderde kersenboomgaard aan de Thier de Lanaye, die zij het minder gezegend met vruchten tot op

de dag van vandaag heeft standgehouden.

Terwijl op het grasland de Veldparelmoertjes, de Boswitjes en de blauwtjes rondansen, komen ook hier herinneringen boven. Het grote grasland was toen veel ruiger dan nu. Dat kan kloppen natuurlijk, want die Thier de Lanaye werd nog begraasd tot het begin van de jaren 1950. Nadien verdwenen alle schapen en koeien en sloeg de vegetatie dicht met gras, niet alleen hier, maar ook op de andere hellingen.

Overall was de slag van de verandering na het opheffen van het landbouwgebruik zichtbaar.

Tussen de graspakketten in werd gezocht naar de wat schralere plekken met bijvoorbeeld Zeegroene zegge en daar werden de opnames gemaakt. Dat is voor ons een belangrijk gegeven en een eye-opener natuurlijk. Hieruit blijkt dus dat we de publicatie uit 1975 niet direct als referentie voor de toenmalige toestand van de graslanden kunnen gebruiken. De opnames werden immers gemaakt op de betere plekken. Nu gebeurt dat dikwijls en het doet niets af van de waarde van het werk, maar het is wel goed om weten.

Wat Frans ook opvalt, is dat Wondklaver, een van onze zorgenkinderen, nu zo weinig voorkomt. Vroeger was het een heel algemene soort. Deze overblijvende plant die zich als een eenjarige gedraagt, soms kruipt en zich soms weer opricht, staat wel uitbundig te bloeien langs de rand van de verharde weg in de haarspeldbocht, gevaarlijk, maar toch een resultaat van de schepping om bezorgd en blij mee te zijn.

Hersteld van de klap die ze kreeg na de stopzetting van de begrazing 50 jaar geleden en verlost van de dikke Gevinde kortsteel-mat die haar zo eentonig maakte, toont de Thier de Lanaye na 25 jaar beheer, haar huidige ware aard, met een enorm scala aan verschillende typen kalkgrasland. En dat is iets om de klokken voor te luiden, om trots op te zijn, om te koesteren en om te behouden.

Het was een dag om niet licht te vergeten, eentje om je zegeningen te tellen. Hier zou de pastoor van Lanaye ook van genoten hebben.

MARTINE LEJEUNE